

אי-שוויון אזרחי - למה בכלל לעסוק בזה?

אי שוויון בין יהודים לערבים למה בכלל לעסוק בזה?

סיכום הרצאה ראשונה - סדרת צוהר מודיעין

מנחה: **מר זוהיר בהלול**

דוברים: **מר שולי דיכטר, עו"ד עלי חייזר - מנכ"לים משותפים עמותת סיכוי**

25.10.2004

ההרצאה נפתחה בהצגת תפיסתו של מר זוהיר בהלול לגבי מעמדם של הערבים במדינת ישראל במישור הקולקטיבי ובמישור האישי, זוהיר פתח והביא מספר אנקדוטות ממהלך חייו אשר משקפות את הדילמות בפניהן הוא עומד כפלסטיני אזרח מדינת ישראל.

האנקדוטה הראשונה אותה הביא זוהיר קשורה בהצלחתה המסחררת של קבוצת הכדורגל בני סחנין, האהדה הרבה לה זכתה מצד הציבור היהודי עם זכייתה בגביע והנפילה הגדולה אחר כך כאשר הקבוצה התמודדה מול בית"ר וזכתה שוב ביחס מעליב ובגילויי גזענות כלפי שחקניה כממחישים את חוסר היכולת של הציבור היהודי לתמוך ולקבל לאורך זמן את הערבים כשותפים בני אותו מעמד.

האנקדוטה השנייה מקורה בחייו האישיים של זוהיר ובבחירתו לאחר התלבטות קשה לשלוח את בתו הבכורה ללימודים במערכת החינוך היהודית בעכו על מנת שתזכה בחינוך טוב.

החלטה זו גררה אחריה סיטואציות לא פשוטות הן לבת והן להורים, הן מבחינת יכולתה להתקבל באופן מלא על ידי חבריה היהודים מבלי להתעלם מזהותה השונה והן בקושי של ההורים להנחיל לה את המורשת והתרבות הפלסטיניים אשר אינם חלק מחומר הלימוד לו נחשפה.

האנקדוטה השלישית הובאה מעולמו המקצועי של זוהיר והתייחסה להגעתו של ערפאת לרפיח- אותה הוא נתבקש לסקר על ידי הטלוויזיה הישראלית. עבורו היה זה רגע של התרגשות עצומה, תחושה של היות הרגע רגע היסטורי בעל חשיבות אדירה, תחושה זו הוא ניסה להעביר לקהל הצופים ותגובת המערכת היתה כי זו אופן סיקור זה אינו במקומו ויש להתחשב בציבור היהודי אשר עבורו זהו רגע חרדה ואיום! הסיטואציה כולה היתה עבור זוהיר סטירת לחי מצלצלת.

בשלב זה העביר זוהיר את רשות הדיבור אל הדוברים וביקש מכל אחד מהם לתאר בקצרה את האני מאמין שלו בהקשר של פעולתה של עמותת סיכוי למען קידום שוויון אזרחי.

שולי דיכטר פתח אף הוא את דבריו בנימה אישית והציג את אופן החינוך אותו קיבל בו לערבי לא היה מקום

בזהות המתעצבת שלו כבן הארץ הזאת וכיצד היא החלה לחלחל לאורך השנים והפכה לעיסוק מרכזי בשנות בגרותו. טענתו המרכזית כי האזרחות במדינת ישראל יכולה להכיל את שתי הקבוצות היהודית והפלסטינית כאחד והשימוש בנוסחה זו יביא לגאולתנו ולהבטחת המשך קיומנו ועתידנו כאן. טענה זו מחייבת כל אחד מאיתנו כאזרח המדינה לעשות מעשים על מנת לשנות את המצב.

עלי חיידר המשיך ויצא מנקודת מוצא של זהותו הברורה כפלסטיני החי במדינת ישראל. אמירה זו איננה פשוטה והביאה בעקבותיה היתקלות בקשיים רבים במפגש עם החברה היהודית בישראל.

בהתבוננות שלו בחברה הישראלית הוא רואה שני כיווני שיח מרכזיים השולטים בהווה הישראלית: השיח הכוחני-בטחוני-לאומי מחד והשיח הכלכלי-קפיטליסטי-תאצ'ריסטי מאידך. זהו שיח המחוזק על ידי האליטות ומתעלם מקבוצות חלשות בחברה. כל אחד מכיוונים אלו מיוצג בכנס משלו: קיסריה והרצלה והשיח כולו תחום בגבולות הגיאוגרפיים הני"ל - בין הרצלה לקיסריה.

הצעתו של עלי חיידר היא לפתח שיח אלטרנטיבי שיאפשר לכל אזרחי המדינה להיכלל בו - זהו השיח האזרחי. הוא רואה את שליחותו בפיתוח וביסוס שיח זה וכן בהפעלה ושילוב האזרחים על מנת שייקחו בו חלק.

כאן פנה זוהיר לדוברים ושאל כיצד אמירות אלו מתיישבות עם המציאות הקשה הקיימת בשטח? עלי טען כי באופן כללי האוכלוסייה הערבית מתוסכלת ומיואשת, היא שמעה הבטחות לרוב ובפועל המצב הופך להיות יותר ויותר רע. תפקידה של התפיסה אותה הוא מציג לעורר תקווה וחשיבה חיובית ולהביא לכך שהאוכלוסייה הערבית תנקוט בפעולה אקטיבית לשינוי מצבה. שולי דיבר על הכוח שישנו בידי האזרחים ועל חשיבות הפעולה מצד האזרחים והשפעתה על הממשל ועל השיח הציבורי. אמונתו היא כי שינוי בתחום זה לא יקרה דרך חינוך, מי שצריך להוביל את השינוי ולתת את הדוגמא אלו המבוגרים הנמצאים בגיל האחריות האזרחית.

שוב חזר זוהיר וטען כי תפיסתם של מנכלי סיכוי היא נאיבית וכי מאזני הכוח נוטים לרעה עם הזמן. עלי ענה כי הוא מאד מציאותי וברור לו כי זוהי פעולה נגד כוחות חזקים הקיימים בציבור אך הוא אינו מוכן לוותר עליה. הוא יודע כי במציאות הנוכחית של מדינה יהודית ודמוקרטית לא ניתן יהי להגיע לשוויון מלא וגמור אך אסור להרים ידיים ויש לפעול בכל דרך לשינוי המצב ברמת האזרחים מחד ולנסות להשפיע על המציאות הפוליטית מאידך. בנתיים חשוב להביא לשיפור תנאי החיים של האזרחים.

שאלתו הבאה של זוהיר היתה לגבי האופן בו פורטים את החזון - כיצד ניתן לשכנע אנשים ללכת איתכם ולפצח את המצב ולא הוא הדבר?

שולי ענה ואמר כי החברה האזרחית מהווה את הרגל הרביעית של הדמוקרטיה. פעולת העמותה היא לשינוי המצב מתוקף היותנו אזרחים ושותפים.

מטרת הפעולה שלנו היא לשנות מדיניות מחד ולשכנע את המשוכנעים מאידך, לחזק והלעצים אותם ולבנות

את הכלים שלהם להשפיע על המציאות. במסגרת שאלות מהקהל העלה עופר גלנץ את שאלת הלגיטימיות למול שאלת השוויון האם היא אינה קודמת?
עלי ענה ואמר כי בעיית הלגיטימיות קיימת גם ברמת הציבור וגם ברמת הממשלה ותחילתה עוד בימי רבין והגוש החוסם. אל לנו להיענות לה וצריך להשמיע קול נגדי.
שולי התייחס למוטיבציה לפעולה שהיא בחלקה פרגמטית ובחלקה מוסרית קיימת כל הזמן תנועה על פני הרצף אשר יש להתייחס אליה. חייב להיות גם וגם. נושא השוויון המלא בהקצאת משאבים חומריים לפחות הוא אינטרס של היהודים וכנ"ל התביעה לשוויון.

זוהיר סיכם והחזיר אותנו שוב למציאות בהגדירו את החברה הישראלית היהודית כחברה מגוייסת, כל מה שנאמר על השלטון הוא קדוש, השמאל הלך והצטמצם. התקשורת אף היא מעלה בתפקידה - היא רואה עצמה כרגל הרביעית של הדמוקרטיה אך בפועל היא מאבדת עצמה לדעת!
האמת היא כנראה איפשהו באמצע יש כוחות מכאן ומכאן הפועלים בחברה אך אנו נמשיך ונילחם למען השמעת הקול השפוי והמוסרי עד בוא היום שקול זה יהיה הקול השליט בחברה הישראלית.